

Zakończenie

Od ponad 600 lat Jasna Góra przyciąga rzesze pielgrzymów zarówno z ziem Rzeczypospolitej, jak też z różnych zakątków świata. Mimo, że ośrodek ten stał się wielkim centrum pielgrzymkowym, jego wzrost nie był harmonizowany z rozwojem infrastruktury usługowej. W znacznej mierze wynika to z powojennych uwarunkowań politycznych, kiedy to władze celowo działały na rzecz „odwrócenia” miasta od Sanktuarium Jasnogórskiego. Rezultatem takiej polityki było wytworzenie się wokół Jasnej Góry swego rodzaju „pustyni inwestycyjnej” w zakresie usług niezbędnych dla setek tysięcy pielgrzymów. W najbliższej przyszłości owe zaległości powinny być zlikwidowane.

Funkcja miasta będzie nadal w znacznej mierze wynikać z ruchu pielgrzymkowego. Na pierwszy plan wysuwa się konieczność organizacji przestrzennej rejonu Jasnej Góry. Wymaga to przygotowania perspektywicznej wizji i programu funkcjonowania tej części miasta, a następnie opracowania planu i strategii jego realizacji. Wizja ta musi być wolna od obecnych obciążeń przestrzennych i formalnych, zarysowana z odpowiednim rozmachem. Powinna stanowić podstawę do podjęcia działań zmierzających do właściwego wkomponowania ruchu pielgrzymkowego w strukturę miasta.

Wzorem innych wielkich ośrodków pielgrzymkowych na świecie należałoby podjąć próbę wydzielenia wokół Sanktuarium strefy „*sacrum*” przeznaczonej wyłącznie dla funkcji religijnej i wolnej od wszelkiej nie związanej z nią zabudowy. Dopiero poza granicą strefy „*sacrum*” powinny się znaleźć obiekty noclegowe i żywieniowe o różnym standardzie, obiekty umożliwiające krótki odpoczynek typu hotelu dziennego, obiekty handlowe, zespoły sanitariatów, parkingi, biura turystyczne itp.

Projekty te powinny być poprzedzone zbadaniem modeli zachowań pielgrzymów przybywających na Jasną Górę i w następstwie tego do głównych modeli winno być dostosowane zagospodarowanie dzielnicy podklasztornej.

Dalszy rozwój ruchu pielgrzymkowego będzie warunkowany także rozwojem sieci szlaków komunikacyjnych prowadzących do Częstochowy. Miasto to, usytuowane niemal w sercu Europy, cechuje paradoksalnie słaba dostępność komunikacyjna.

Odnosi się to oczywiście do braku komunikacji lotniczej, ale także do połączeń kolejowych, z których wiele, zwłaszcza międzynarodowych, omija miasto.

Częstochowa nie dysponuje odpowiednią bazą danych o różnych aspektach ruchu pielgrzymkowego, w tym również pieszego. Potrzebne są stałe obserwacje i badania ruchu, których wyniki powinny być podstawą do organizowania przestrzeni pielgrzymkowej w mieście i programowania różnego typu usług.